

IMPACTUL RĂZBOIULUI DIN UCRAINA ASUPRA SECURITĂȚII REPUBLICII MOLDOVA: REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

Svetlana CEBOTARI¹

THE IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON THE SECURITY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA: REALITIES AND PERSPECTIVES

ABSTRACT

The war started by the Russian Federation against Ukraine is shaping up to be the most important military conflict since the end of World War II. The Russian-Ukrainian war is not just a regional war. It is the war that marks a rupture in the relations between Russia and the West, a war that will have profound repercussions both for Europe and for the whole world.

Any war, especially of this intensity, which we are witnessing in Ukraine, is usually an element of political-military and economic-social change, which conditions changes in the security dimension as well. For a better understanding of the impact of the war in Ukraine on the Republic of Moldova, it is necessary to highlight the main present aspects. Of course, taking into account the magnitude of the subject, we do not pretend to cover the multitude of aspects involved, but we will point out the most important moments.

Keywords: war, aggression, Ukraine, Russia, impact to Moldova, repercussions.

Introducere. Războiul declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei tinde să devină cel mai important conflict militar de la finalul celui de Al Doilea Război Mondial. Războiul ruso-ucrainean nu este doar un război regional. Este războiul care marchează o ruptură în relațiile dintre Rusia și Occident, război care va avea repercusiuni profunde atât pentru Europa, cât și pentru întreaga lume.

Orice război, în special de această intensitate, la care asistăm în Ucraina, este de regulă un element de schimbare politico-militară și economico-socială, care condiționează schimbări și pe dimensiunea securității. Pentru o mai bună comprehensiune a impactului războiului din Ucraina asupra Republicii Moldova, apare necesitatea de a scoate în relevanță principalele aspecte prezente. Desigur, ținând cont de magnitudinea subiectului, nu pretindem să acoperim multitudinea aspectelor implicate, dar vom puncta cele mai importante momente.

Republica Moldova în contextul războiului din Ucraina. Războiul declanșat de Federația Rusă în Ucraina are un impact dublu asupra Republicii Moldova. Alături de factori de ordin negativ, care predomină, războiul deschide și unele ferestre de oportunități pentru Republica Moldova. Războiul din Ucraina a scos în relevanță principalele riscuri la adresa securității țării:

a) *Zona estică a Republicii Moldova*

---

¹ Prof. univ. dr. habil. Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova; e-mail: svetlana.cebotari11@gmail.com.

La un interval de aproximativ trei decenii de la colapsul Uniunii Sovietice și de la obținerea independenței, dar și în contextul războiului din Ucraina, zona estică a Republicii Moldova rămâne a fi una dintre principalele probleme. Evenimentele din data de 24 februarie 2022 sau „operațiunea specială” a Rusiei în Ucraina a condiționat manifestarea unui interes sporit față de zona transnistreană. Agresiunea Federației Ruse împotriva Ucrainei a readus în centrul atenției regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

Zona estică a Republicii Moldova sau autodeclarata „r.m.n.”, are o suprafață de 4.163 km², ceea ce constituie aproximativ 12% din teritoriul țării, și o populație de aproximativ 505.153 locuitori (conform recensământului din 2014)². Având propria administrație – președinție, parlament, monedă –, ca urmare a conflictului din 2 martie 1992 „r.m.n.” a dezvoltat structurile unui quasi-stat. Cu referire la regiunea transnistreană situația este ambiguă: pe de o parte centrarea interesului și a resurselor către invazia din Ucraina a slăbit finanțarea regiunii de către Moscova, pe de altă parte Transnistria rămâne regiunea cu risc sporit ca rușii să deschidă un nou front pentru a invadea Ucraina, ceea ce va afecta direct și Republica Moldova. Poziționată între Moldova și Ucraina, zona transnistreană reprezintă o consecință geopolitică a Războiului Rece. Pentru o mai bună înțelegere a impactului pe care poate să-l aibă zona transnistreană asupra securității regionale apare necesitatea de a reliefa principalele aspecte care și oferă acestei regiuni o atenție specială.

Interesul sporit al Rusiei față de Republica Moldova ține și de localizarea geografică. Republica Moldova este o țară în care se întâlnesc puterile occidentale, iar Moscova, cel mai probabil, „va rămâne paralizată din punct de vedere politic pe termen scurt sau chiar mediu”, susține agenția americană *Stratfor*. Localizarea geografică a Moldovei o face importantă pentru Rusia, fiind o rută tradițională de invazie dinspre Sud-Vest și statele balcanice.

Aceasta este situată în apropiere de portul strategic Odesa și peninsula Crimeea, unde Rusia, până în 2014, își staționează flota la Marea Neagră și face parte din rețeaua de tranzit de energie care leagă Rusia de Europa și Turcia³. Odată cu anexarea Crimeei de către Federația Rusă, s-au schimbat accentele, a crescut rolul geostrategic al peninsulei, iar rolul geostrategic al Republicii Moldova pentru Rusia a scăzut. Războiul declanșat de Federația Rusă în Ucraina a readus din nou în atenția comunității internaționale rolul pe care poate să-l dețină zona transnistreană în strategiile Rusiei.

Deși are loc diminuarea importanței geostrategice a Republicii Moldova pentru Federația Rusă, totuși Rusia, conform prevederilor Concepției politicii externe din 12 decembrie 2016, consideră Moldova, conform articolului 58 din Concepție, drept zonă pentru care Federația Rusă manifestă interes și se pronunță pentru păstrarea statutului special al zonei transnistrene⁴. În noua redacție a Concepției politicii externe

---

² Horia C. Matei, Silviu Neaguț, Ion Nicolae, *Enciclopedia Statelor Lumii*, București, Editura Meronia, 2016, p. 447.

³ *Forțele armate transnistrene, avangarda noului dispozitiv militar rus* (<http://www.interlic.md/2007-11-26/3163-3163.html>).

⁴ *Концепция внешней политики Российской Федерации 2016 года* (http://www.mid.ru/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/2542248).

a Federației Ruse, adoptate pe 31 martie 2023, Republica Moldova este abordată în contextul statelor membre CSI⁵.

Un aspect important care merită atenție, prezintă activitatea unor întreprinderi din zona estică a țării. Cele mai renumite sunt întreprinderile „Pribor”, „Metalorucav”, „Kirov Electrical Appliances”, complexul industrial „Electromaș”, amplasat la Tiraspol și complexul industrial metalurgic și hidraulic din Râbnîța, care, sub acoperirea oficială de producere a aparatelor electrice și a obiectelor de uz casnic, s-au ocupat de producerea ilegală a armamentului (până la instaurarea Misiunii Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina - EUBAM). Gama armelor ilegal fabricate în aceste complexuri industriale este variată. Astfel, printre modelele de armament fabricat ilegal în zona transnistreană pot fi menționate: multi-lansatoare de 20 tub, amplasate pe vehicule „ZIL 131” și „Ural 365” (au fost exportate în zone conflictuale, ca de exemplu în Abhazia). De asemenea sunt produse și alte modele de armament: lansatoare de grenade antitanc de modelul „Spig -7” și „Spig-9”, mine de 82 și 120 mm, lansatoare de mine portabile de 50 mm, modelul Katran. De asemenea, sunt fabricate ilegal revolvere de modelul Pm de 9 mm, Tt de 7,62 mm, Psm de 5,45 mm, arme de asalt Ak 47 Kalașnikov de 7,62 și de 5,45mm, mitraliere compacte de 9 mm, lansatoare de grenade Pcela și Gnom, lansatoare de mine de model Vasiliok (unele dintre acestea au fost comercializate rebelilor ceceni), lansatoare de arme mobile de modelul Duga, lansatoare de grenade de modelul Npgm-40 destinate aplicării pe mitraliere de modelul Ask 74, lansatoare de mine de modelul 82 mm, mine antipersonal Pnd în înveliș din lemn, lansatoare de grenade de 40 mm model Gp-15⁶.

În acest context, prezintă interes și depozitul militar de la Cobasna, în apropierea orașului Râbnîța, aflat în nordul Transnistriei. Amplasat pe o suprafață de circa 132 ha, la depozitul militar de la Cobasna erau stocate circa 42 mii tone de armament convențional, muniții și material de război din perioada ex-sovietică. Localitatea Cobasna este la 2 kilometri distanță de granița cu Ucraina. În depozitul de muniții de la Cobasna din Transnistria se păstrează moștenirea de arme a fostei Armate a 14-a a Uniunii Sovietice, dar și o parte din armamentul din fosta RDG și Cehoslovacia: peste 20.000 de tone de muniții sunt stocate în prezent aici. În perioada sovietică, depozitul de la Cobasna era cunoscut ca depozitul nr. 1.411 de muniții de artilerie, reprezentând arsenalul strategic al Districtului militar Sud-Vest al URSS. Cea mai mare parte a munițiilor a fost stocată aici după retragerea trupelor sovietice din fosta Republica Democrată Germană (RDG), Cehoslovacia și alte țări din fostul Pact de la Varșovia⁷.

Experți de la Academia de Științe a Moldovei au efectuat unele analize și estimări încă în anul 2005, în funcție de datele cunoscute despre conținutul și cantitatea munițiilor depozitate în stânga Nistrului. Astfel, conform studiilor efectuate de către

---

⁵ Концепция внешней политики Российской Федерации (утверждена Президентом Российской Федерации В.В.Путиным 31 марта 2023 г.) (https://mid.ru/ru/foreign_policy/official_documents/1860586/).

⁶ Paolo Sartori, *La Transnistria chiave del Caucazo?*, în „LIMES. Rivista italiana di Geopolitica”, nr. 6, Roma: L'Espresso, 2006, p. 75.

⁷ *Transnistria susține că au fost trase focuri de armă dinspre Ucraina asupra depozitului de muniții al armatei ruse de la Cobasna* (<https://www.digi24.ro/stiri/externe/transnistria-sustine-ca-au-fost-trase-focuri-de-arma-dinspre-ucraina-asupra-depoziului-de-munitii-al-armatei-ruse-de-la-cobasna-1919373>).

experții AȘM, în caz de deflagrație puterea exploziei ar putea echivala cu cea a unei bombe atomice similare celei aruncate peste Hiroșima. O eventuală explozie a depozitului militar din Cobasna poate fi comparată cu detonarea unei bombe nucleare cu o capacitate de 10 kilotone, care a fost aruncată peste orașul Hiroshima în anul 1945⁸.

O eventuală explozie a depozitelor poate conduce la distrugerea pereților de cărămidă, structurilor de beton armat din localitățile care se află la o distanță de 4,5 kilometri de epicentru. După explozie se va forma un crater cu o rază de 1,5 kilometri și cu o adâncime de 75 metri. Cu toate acestea, în condițiile în care în Cobasna se află într-un mediu rural, raza de acțiune a exploziei poate ajunge la 40-50 de kilometri, inclusiv până la Orhei. De aceea, efectele exploziei pot fi comparate cu prejudiciile aduse de un cutremur de 7-7,5 grade. De asemenea, conform estimărilor experților, explozia depozitului de muniții din satul Cobasna va conduce la afectarea populației, la o catastrofă umanitară și ecologică în regiunea de nord-est a Republicii Moldova și pe teritoriul Ucrainei pe o suprafață de la 500 până la 3.000 de kilometri pătrați. Reciclarea și evacuarea armamentului este în acest caz singura posibilitate de a preveni orice explozie spontană a munițiilor ce se află în depozitele militare din Transnistria⁹.

Actualmente, Moscova menține pe teritoriul regiunii transnistrene circa 20 mii tone de muniții. Aceste muniții și trupe militare urmau să fie retrase necondiționat și complet de pe teritoriul Republicii Moldova până în 2002, în conformitate cu Tratatul cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa (FACE) și Declarația Summitului OSCE de la Istanbul din 1999. În 2007, Rusia și-a suspendat participarea la Tratatul FACE, iar acum condiționează retragerea completă a munițiilor și trupelor sale din Republica Moldova, tergiversând soluționarea conflictului transnistrean, poziție care nu coincide cu cea a Chișinăului, axată pe retragerea completă și necondiționată a munițiilor și trupelor militare. O parte a armamentului convențional a fost retrasă de către Rusia sau a fost traficată și comercializată ilegal în diferite părți ale lumii. În componența forțelor militare și celor paramilitare din Transnistria se află 16 mii efective, subdivizate în 4 brigăzi de infanterie motorizată, dislocate la Tiraspol, Râbnița și Dubăsari, dotate cu aparatură și tehnică avansată. Complexul dispune de 18 tancuri, 107 blindate, 73 tunuri, 46 instalații antiaeriene și 173 unități anticar. Flota aeriană este compusă din 9 elicoptere Mi-8T, 6 elicoptere Mi-24, elicoptere Mi-2 și avioane An-2, An-26 și Yak-18¹⁰. Oficial, în zonă ar fi în jur de 1.200 de militari ruși. În contextul conflictului din Ucraina, presa de la Kiev a scris că în Transnistria ar fi prezenți cel puțin 5 mii de militari¹¹.

---

⁸ *Ce fel de muniții se află în depozitul de la Cobasna?* (<https://timpul.md/articol/ce-fel-de-munitii-se-afla-in-depoziitul-de-la-cobasna-159067.html>).

⁹ *Pericolul de la Cobasna: În caz de deflagrație, puterea exploziei ar putea echivala cu cea a unei bombe atomice, aruncată pe Hiroșima* (<https://unimedia.info/ro/news/c310d0072e2328e4/pericolul-de-la-cobasna-in-caz-de-deflagrație-puterea-exploziei-ar-putea-echivala-cu-cea-a-unei-bombe-atomice-aruncata-in-hirosima.html>).

¹⁰ *R. Moldova și Federația Rusă: Parteneriat strategic versus Parteneriat realist, previzibil și viabil* (<http://www.timpul.md/articol/r-moldova-i-federatia-rusa-parteneriat-strategic-versus-parteneriat-realist-previzibil-si-viabil-32858.html>, p. 78).

¹¹ *Ibidem*.

De asemenea, este de menționat faptul că actualmente în zona estică se află următorul efectiv:

1. Ministerul apărării și Statul major, compania de pază oraș Tiraspol – cca. 200 militari;
2. Brigada 1 infanterie moto oraș Tiraspol – 700 militari;
3. Brigada 2 infanterie moto (Centrul de instruire) oraș Bender – 600 militari;
4. Brigada 3 infanterie moto oraș Rîbnița – 420 militari;
5. Brigada 4 infanterie moto oraș Dubăsari – 450 militari;
6. Batalionul de tancuri independent staționat în satul Vladimirovca – 120 militari;
7. Batalionul independent destinație specială orașul Tiraspol – 100 militari;
8. Regimentul de artilerie independent satul Parcani – cca. 200 militari;
9. Regimentul de artilerie antiaeriană oraș Tiraspol – cca. 200 militari;
10. Detașamentul de aviație independent oraș Tiraspol – cca. 150 militari;
11. Batalionul de transmisiuni independent oraș Tiraspol – cca. 200 militari;
12. Batalionul de geniu independent sat Parcani – cca. 220 militari;
13. Bază tehnică de aviație oraș Tiraspol;
14. Bază de reparație oraș Tiraspol;
15. Batalionul de reparație independent oraș Tiraspol;
16. Centrul de instruire al Brigăzii 4 de infanterie sat Afanasievca – cca. 200 militari;
17. Forțele de menținere a păcii sat Vladimirovca – 450 militari.

Făcând un calcul, conform surselor citate în anul 2001, în zona estică era concentrat un potențial de circa 4.500 unități tehnică militară¹². În prezent formațiunile militare ale „Republicii Moldovenești Nistrene” („RMN”) sunt structurate în conformitate cu doctrina militară proprie nr. 686, adoptată pe data de 17 februarie 2016¹³, care prevede menținerea unităților cu efectiv redus, dar capabile să-și tripleze efectivul în caz de necesitate. Astfel, fiecare brigadă de infanterie include subunități de comandament, pază și asigurare desfășurate (care asigură activitatea cotidiană a unității), precum și câte un batalion desfășurat de infanterie (care asigură instruirea recruților și formarea permanentă a rezervei militare). În caz de pericol militar, se prevede desfășurarea unităților până la statele de război. Baza materială a formațiunilor militare „RMN” o constituie tehnica de luptă, armamentul, echipamentul, munițiile și alte surse materiale transmise de la unitățile militare ale Armatei a 14-a atât în timpul conflictului armat din anul 1992, cât și în perioada următoare. La înzestrarea formațiunilor militare ale Ministerului apărării se află: tancuri T-64 – 18 unități; mașini de luptă blindate – 84 un.; BTR-60 – 24 un.; BTR-70 – 26 un.; BTR-80 – 11 un.; BTR-D – 12 un.; BRDM – 7 un.; BMP – 3 un.; MTLB – 1 un. Piese de artilerie, circa 10 un.: obuziere autopropulsate 122-mm tip „Gvozdika” – 18 un.; tunuri antitanc 100-mm MT12 – 16 un.; tunuri 85-mm – 12 un.; aruncătoare de mine M120 – 45 un.; a-

---

¹² *Aspectul militar în soluționarea conflictului din zona de est a Republicii Moldova* (în continuare: *Aspectul militar*), Chișinău, Institutul de Politici Publice, 2001.

¹³ *Указ об утверждении Военной доктрины Приднестровской Молдавской Республики №636, 17 февраля 2016 г.* (<http://pravo.pmronline.com/View.aspx?id=uEP%2FDPSm6uyslTsr0AwjzQ%3D%3D>).

runcătoare de mine 82-mm – 40 un.; sisteme de lansare a proiectilelor reactive BM-21 „Grad” – 20 un. Tunuri antiaeriene – 49: de calibrul 100-mm tip AZP100 – 10 un., de calibrul 57-mm tip C-60 – 12 un.; de calibrul 23-mm tip ZU 23-2 – 24 un.; „Alazani” – 3 un.; sisteme de rachete antiaeriene complexe de apărare antiaeriană de rază medie (1-18 km) de tip Osa-2 complete; complexe de apărare antiaeriană de rază mică (0,3-5 km) de tip Igla, circa 40 unități; complexe de rachete antitanc de tip „FAGOT” circa 30 un.; armament cu glonț circa 20.000 un. Subunitățile de aviație au la înzestrare: 6 elicoptere - MI-8T; 2 elicoptere - MI; 1 avion - AN-26; 4 avioane - AN-2 (2 la conservare); 2 avioane - IAK-18 (50), 10 avioane IAK-52. Elicopterele MI-8T sunt dotate cu instalații pentru lansarea rachetelor de tip „NURS”.

În gestiunea Ministerului Afacerilor Interne se află trupele de interne sunt destinate pentru paza obiectivelor de stat și îndeplinirea diferitor sarcini de serviciu și de luptă. În componența trupelor de interne sunt: Batalionul Destinație Specială „Dnestr” dislocat în orașul Tiraspol, 2 detașamente de patrulare Prevomaisk și Parceni, 7 secții de miliție de patrulare. Batalionul „Dnestr” este subordonat direct ministrului afacerilor interne al a.z. rmn. Efectivul dispune de circa 400 persoane. În zona estică a Republicii Moldova este prezent armamentul: aruncătoare de mine de calibrul 82 mm, aruncătoare de grenade antitanc, mitraliere, pistoale-mitralieră, puști cu lunetă etc. Efectivul total al subunităților trupelor de interne are în subordine circa 700 persoane.

O altă instituție care dispune de forțe militare este Ministerul Securității de Stat al așa numitei „Republici Moldovenești Nistrene”. Următoarele componente fac parte din Forțele armate ale „RMN”: batalionul cu destinație specială „Delta” (dislocat în orașul Tiraspol), cu un efectiv de 150 de militari. De asemenea, în gestiunea „Ministerului” se află: mașini blindate, aruncătoare de grenade, arme ușoare etc.

Componentă a forțelor „Ministerului” mai este și Regimentul căzăcesc de grăniceri independent (dislocat în orașul Tiraspol) cu un efectiv de 300 de militari. Regimentul este înzestrat cu armament de infanterie și circa 20 de transportoare blindate de tip BTR-60, BTR-70. Alte forțe militare prezente în zona transnistreană sunt trupele de grăniceri, formate dintr-un Detașament de instrucție (dislocate în orașul Tiraspol), 7 comenduri (Camenca, Rîbnița, Dubăsari, Grigoriopol, Bender, Tiraspol, Slobozia), 29 pichete de grăniceri și 30 posturi de control de frontieră. În zona transnistreană este prezent armamentul: mașini de luptă blindate, aruncătoare de mine, aruncătoare de grenade, arme ușoare și un efectiv militar de circa 1.500 persoane¹⁴.

De asemenea, în zona transnistreană sunt prezente trupele de cazaci din Regiunea Mării Negre (ЧерноморскоеКазачьеВойско). Trupele de cazaci sunt rezerva principală a FA ale „RMN”. În organizația «ЧерноморскоеКазачьеВойско» intră 7 districte de cazaci, constituite după principiul teritorial și care întrunesc cazacii din localitățile (stanițele) apropiate. Numărul cazacilor care pot fi mobilizați atinge cifra de 3.000 oameni (numărul total al cazacilor și membrilor de familie constituie circa 10.000 de oameni).

Corpul apărării teritoriale (miliția populară) și Corpul apărării teritoriale (miliția populară și apărarea civilă) (народное ополчение), format în baza decretului lui

---

¹⁴ *Aspectul militar*, 2001.

I. Smirnov din 17 martie 1992, și apărarea civilă (formată în 1992) sunt rezerva Forțelor armate ale „RMN” și este structurată în batalioane teritoriale. Pe timp de pace miliția populară și apărarea civilă au state majore permanente dislocate în centrele raionale. Desfășurarea batalioanelor se efectuează în caz de pericol militar sau pentru concentrări și aplicații de instrucție. Statul major al batalionului este completat cu efectiv permanent de la comandant de batalion până la comandant de companie. Statul major are un efectiv de circa 20 de persoane și dispune de armament de circa 150 de pistoale-mitraliere. De asemenea, efectivul statului major în permanență desfășoară exerciții de pregătire de luptă cu comandanții de batalion, companie.

Miliția populară și apărarea civilă dispun de o structură proprie: Statul major al Corpului de miliție populară (Tiraspol) și 5 state majore ale batalioanelor teritoriale (Rîbnița, Dubăsari, Grigoriopol, Bender, Parcani). Efectivul permanent al Corpului apărării teritoriale (a.z. miliție populară și apărarea civilă) constituie până la 300 de persoane, majoritatea fiind ofițeri în rezervă. După completarea batalioanelor cu efectiv, în caz de pericol militar Corpul apărării teritoriale poate atinge cifra de 2.000 de persoane. De notat că Batalionul independent de tancuri din componența GOTR include 80 de tancuri. Aceasta este cantitatea care corespunde unui regiment atât după standardele ruse, cât și după standardele europene. Concomitent, Batalionul independent de tancuri din componența FA RMN include 18 tancuri, ce corespunde structurii a două companii¹⁵.

Chiar dacă astăzi Republica Moldova nu este atacată convențional, Rusia exercită acțiuni de agresiune hibridă de mai mult timp, care, în ultima perioadă, se observă și mai evident. Tentative de provocare din partea Tiraspolului au fost mai multe pe parcursul anului 2022. Astfel, pe 25 aprilie, mass-media din regiunea transnistreană a raportat că așa-numitul minister al securității de stat de la Tiraspol a fost bombardat cu lansatoare de grenade, chiar dacă la momentul atacului clădirea era pustie. Ulterior, în dimineața zilei de 26 aprilie, în raionul Grigoriopol au răsunat două explozii, drept urmare fiind scoase din funcțiune două antene radio ale centrului „Maiak”. A fost anunțat și un atac asupra aerodromului militar din Tiraspol. Un alt indicator de pericol de securitate a fost organizarea de către militarii ruși a exercițiilor militare și aplicațiilor cu lansatoare de grenade în regiunea transnistreană, anunț făcut chiar de însuși Ministerul rus al Apărării. Între timp, autoritățile de la Kiev trag un semnal de alarmă privind noi amenințări la adresa securității Ucrainei venite din stânga Nistrului¹⁶.

b) *economic*

Efecte imediate și pe termen mediu ale războiului din Ucraina asupra economiei Republicii Moldova, potrivit directorului Expert-Grup, Adrian Lupușor:

- suspendarea mai multor lanțuri de aprovizionare a R. Moldova cu produse alimentare, inclusiv din pachetul de bază;
- suspendarea importurilor de materie primă pentru industriei de procesare, de exemplu industria mobilei;
- majorarea continuă a prețurilor la resursele energetice;

---

¹⁵ *Ibidem*, p. 28-31.

¹⁶ M. Benchechi, *Impactul războiului ruso-ucrainean asupra securității Republicii Moldova* (https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/224-229_17.pdf).

- nevoia de adaptare a companiilor, identificarea altor surse de import;
- creșterea costurilor de transport și logistice;
- efecte inflaționiste¹⁷.

Republica Moldova a fost puternic afectată de invazia rusă în Ucraina. Inflația a urcat de la 18,52% în februarie până la 33,55% în luna august 2022, potrivit datelor oferite de Banca Națională a Moldovei¹⁸. Un aspect important al războiului din Ucraina este faptul că exporturile din Republica Moldova în 2022 au explodat. Dacă în 2021 exporturile au totalizat 3,1 miliarde de dolari, în 2022 acestea au crescut la 4,3 miliarde de dolari. Conform expertului Veaceslav Ioniță, războiul din Ucraina a readus la viață calea ferată din Republica Moldova, care practic era inactivă. Volumul serviciilor de transport operate pe cale feroviară în 2006 a fost de 3,7 miliarde de tone/km. După, a urmat o scădere constantă, ajungând la 0,6 miliarde de tone/km în 2020 și crescând la 0,7 miliarde de tone/km în 2021.

Căile ferate, la începutul perioadei de independență, transportau 75% din toate mărfurile; în perioada sovietică se ajungea chiar pînă la 90%. Acum este mai puțin de 10%. Practic erau pe cale de dispariție. În anul 2022, pe fundalul războiului din Ucraina, transportând din și spre Ucraina mărfuri, brusc a crescut volumul de servicii transportate pe cale ferată. Acestea aproape s-au dublat față de 2021, ajungînd la 1,2 miliarde de tone/km. Veaceslav Ioniță a remarcat că bugetul național în 2022, din cauza reducerii consumului populației, a avut o creștere modestă, însă refugiații ucraineni au contribuit la formarea lui. Refugiații ucraineni care trăiesc în Republica Moldova consumă bunuri și servicii fie din banii lor, fie din banii care îi primesc în calitate de ajutor. Consumând aceste bunuri și servicii, fie că le procură ei sau cineva procură pentru ei, generează venituri sub formă de TVA și accize la bugetul de stat. Cinci mii dintre refugiații ucraineni deja s-au angajat în Republica Moldova. Aceștia plătesc asigurări sociale, medicale și alte taxe și impozite. Toate acestea aduc venituri la bugetul de stat.

c) *Dependența energetică*

Datorită dependenței energetice în proporție de 80 la sută a Republicii Moldova de Centrala electrică de la Cuciurgan, din regiunea transnistreană, Moscova pe parcursul a trei decenii a ținut sub presiune Chișinăul. Războiul din Ucraina, inclusiv criza energetică, are un impact direct asupra securității energetice a Republicii Moldova, scoțând în evidență o multitudine de vulnerabilități și incapacități ale statului prezente în sectorul energetic¹⁹. Luând în considerare că sectorul energetic al Republicii Moldova a fost ignorat timp de 30 de ani, o sursă alternativă pentru țară ar fi restartarea și implementarea proiectului de livrarea a gazelor naturale prin gazoductul Iași-Ungheni-Chișinău. În pofida faptului că această conductă ar acoperi o parte din necesitățile de aprovizionare și care nu va influența prețul la gaze, totuși reprezintă o alternativă, și va minimaliza dependența de gazul Federației Ruse.

¹⁷ *Războiul din Ucraina va arunca economia moldoveană în recesiune, crede Adrian Lupușor, Expert-Grup* (<https://moldova.europalibera.org/a/ucraina-impact-economie-moldova/31750973.html>).

¹⁸ M. Benchechi, *op. cit.*.

¹⁹ Svetlana Cebotari, E. Iovu, *Securitatea energetică a Republicii Moldova în contextul războiului ruso-ucrainean* (https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-27-30_0.pdf).

Aceeași situație o evidențiem și în cazul energiei electrice, menținând dependența față de Federația Rusă prin intermediul energiei exportate din regiunea secesionistă (alimentată cu gazul rusesc), iar interconectarea cu furnizori internaționali ar permite minimalizarea acestei dependențe, ocolind regiunea controlată de Federația Rusă. În acest sens, Republica Moldova și România vor elabora un plan comun de acțiune în caz de criză energetică, prestabilind un șir de măsuri de aprovizionare cu energie electrică și gaze naturale, asigurând reciproc cu combustibili alternativi în vederea producerii de energie termică a sistemelor de încălzire centralizată și de energie electrică și termică în cogenerare²⁰, astfel armonizând legislația națională la cea europeană în plan energetic.

Comisia Europeană, în contextul războiului declanșat de Federația Rusă în Ucraina, este pregătită să ofere sprijin Ucrainei, Republicii Moldova și Georgiei pentru a asigura o energie fiabilă și durabilă, asigurând sincronizarea de urgență a rețelelor electrice ale Ucrainei și Republicii Moldova cu rețeaua continentală europeană²¹. Republica Moldova a fost conectată la rețeaua energetică europeană ENTSO-E (martie 2022)²², protejându-se din perspectiva securității energetice și minimalizând influența dependentă față de regiunea secesionistă a țării. Începutul interconectării electrice dintre România și Republica Moldova va fi posibil după construcția, echiparea și punerea în funcțiune a unei stații Back-to-Back de 500Mw la Vulcănești și a unei linii de 330kV spre Chișinău, care va permite importul unei cantități mai mari de electricitate din România. De asemenea, partea a 2-a a proiectului de interconectare electrică Moldova-România presupune dezvoltarea liniilor de 400 kV Iași-Ungheni-Strășeni și liniei de 400 kV Bălți-Suceava²³.

Deși interconectarea la sistemul energetic european este crucială pentru dezvoltarea sectorului energetic din țară, piața gazelor naturale este în prezent prioritară. Astfel, extinderea gazoductului Iași-Ungheni-Chișinău este posibilă prin implementarea în paralel cu interconectarea efectuată la piața de energie electrică din România²⁴. În acest context, Republica Moldova va putea să-și diversifice atât sursele de livrare a rețelelor gazelor naturale, cât și cele de energie electrică. În acest fel, Republica Moldova are șansele să-și diminueze dependența electrică față de regiunea secesionistă și cea a gazelor naturale a Gazprom-ului. În contextul războiului din Ucraina și a crizei energetice, asistența internațională acordată Republicii Moldova

---

²⁰ Ursula von der Leyen o asigură pe Maia Sandu că Republica Moldova nu va rămâne fără gaze (<https://www.digi24.ro/stiri/externe/ursula-von-der-leyen-o-asigura-pe-maia-sandu-carepublica-moldova-nu-va-ramane-fara-gaze-1714285>).

²¹ REPowerEU: acțiune comună la nivel european pentru o energie mai accesibilă din punctul de vedere al prețurilor, mai sigură și mai durabilă (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_22_1511).

²² Republica Moldova și Ucraina – conectate cu succes la rețeaua europeană de energie electrică! (<https://realitatea.md/republica-moldova-si-ucraina-conectate-cu-succes-la-reteaua-europeana-de-energie-electrica/>).

²³ Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (<https://mfa.gov.md/ro/content/energie>).

²⁴ Interconectarea energetică cu UE: Rețeta pentru diminuarea dependenței față de regiunea transnistreană și Rusia (<https://www.expertgrup.org/ro/biblioteca/comentarii/item/1255-interconectarea-energetica-ue-deniscenusa&category=5>).

pentru depășirea situației create a fost crucială în raport cu opțiunile de dependență înaintate de Federația Rusă. Integrarea efectuată în spațiul energetic european a contribuit la diminuarea dependenței față de regimul secesionist, dar și față de Federația Rusă. Astfel, menținerea relațiilor cu partenerii europeni în acordarea sprijinului de asigurare a securității din domeniu a urgentat reorientarea Republicii Moldova la sistemul energetic european.

d) *Dimensiunea social-politică*

Criza refugiaților și ajutorul oferit refugiaților din Ucraina de către cetățeni și autorități, reprezintă o provocare la adresa societății din Republica Moldova. Din 24 februarie 2022, circa 688.000 de persoane refugiate din Ucraina au traversat teritoriul Republicii Moldova. În prezent, Republica Moldova găzduiește peste 80.000 de refugiați din Ucraina, dintre care mai mult de jumătate sunt copii. Astfel, pe teritoriul Republicii Moldova, persoanele refugiate din Ucraina au acces deplin, gratuit și nediscriminatoriu la serviciile de asistență medicală. Totodată, autoritățile Republicii Moldova s-au asigurat ca instituțiile de învățământ general din țară să ofere oportunități pentru toți copiii din familiile refugiate din Ucraina de a participa la procesul educațional²⁵.

Analizând consecințele sau efectele prezenței refugiaților din Ucraina asupra Republicii Moldova, este de menționat faptul că acestea au avut o influență pozitivă asupra economiei moldovenești. Aceștia, fiind cazați pe teritoriul țării noastre, au consumat bunuri, aducând bani în bugetul național. Totodată, au salvat ramura HoReCa, cazându-se în hotelurile, motelurile și pensiunile turistice. Companiile din Ucraina au salvat căile ferate moldovenești, dar și ramura transportului, transportând mărfuri din și spre Ucraina.

Supunând analizei impactul războiului din Ucraina asupra Republicii Moldova, este de menționat faptul că acesta a avut un impact pozitiv asupra dimensiunii politice a relațiilor moldo-europene. Influențate de războiul din Ucraina, relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană ating unul dintre cele mai înalte puncte de cooperare. Astfel, la data de 28 februarie Ucraina a solicitat aderarea la UE, iar a doua zi, pe 1 martie 2022, europarlamentarii au aprobat cu o majoritate de 637 de voturi rezoluția care oferă Ucrainei o perspectivă europeană. Pentru Republica Moldova și Georgia, care împreună cu Ucraina fac parte din grupul de țări a Parteneriatului Estic, acest moment servește drept perspectiva europeană și obiectivul de a deveni membre cu drepturi depline ale UE. În circumstanțele războiului din Ucraina, la două zile distanță de Ucraina, Georgia și Republica Moldova au depus cereri de aderare la Uniunea Europeană. Pentru aceste țări, statutul de țară candidată servește drept scut politic de protecție față de Rusia, care nu a agreeat niciodată apropierea statelor Parteneriatului Estic de UE²⁶.

---

²⁵ *Situația din Republica Moldova, prezentată la Reuniunea de toamnă a Adunării Parlamentare a OSCE de către deputatul Igor Chiriac* (<https://multimedia.parlament.md/situatia-din-republica-moldova-prezentata-la-reuniunea-de-toamna-a-adunarii-parlamentare-a-osce-de-catre-deputatul-igor-chiriac/>).

²⁶ *ANALIZĂ | Integrarea Ucrainei, Georgiei și a Republicii Moldova în UE în timp de război: quo vadis?* (<https://agora.md/stiri/99539/analiza-integrarea-ucrainei-georgiei-si-a-republicii-moldova-in-ue-in-timp-de-razboi-quo-vadis>).

Pasul care a apropiat Republica Moldova de UE a fost semnarea la data de 3 martie de către președinta Maia Sandu a cererii privind aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană²⁷. Astfel, data 3 martie 2022, pentru Republica Moldova, este una istorică, este data când a fost depusă oficial cererea de aderare la Uniunea Europeană. Acest pas marchează o schimbare semnificativă în relațiile dintre Republica Moldova și UE, întrucât și Republica Moldova a demarat în mod oficial procesul de aderare la UE. Această evoluție a relațiilor va avea un efect semnificativ asupra cerințelor UE pentru Republica Moldova și asupra abordării Republicii Moldova față de Uniunea Europeană. Chiar dacă Acordul de Asociere existent între Republica Moldova și UE este foarte exigent, cererea de aderare a Republicii Moldova va ridica cerințele la un nivel superior. Cererea a fost depusă în temeiul articolului 49 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), care prevede că „orice stat european care respectă valorile menționate la articolul 2 și care se angajează să le promoveze poate solicita să devină membru al Uniunii”. De asemenea, Acordul de Parteneriat și Cooperare între Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, și care recunosc aspirațiile europene și alegerea europeană a Republicii Moldova.

Având în vedere valorile comune și legăturile strânse dintre părți, stabilite în trecut prin Acordul de Parteneriat și Cooperare între Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, și care se dezvoltă în cadrul politicii europene de vecinătate și al Parteneriatului Estic, și recunoscând dorința comună a părților de a-și dezvolta, a-și consolida și a-și extinde în continuare relațiile. Conform prevederilor Acordului, valorile comune pe care se întemeiază UE, și anume democrația, respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și statul de drept, constituie, de asemenea, însăși esența asocierii politice și a integrării economice prevăzute în prezentul acord. Acordul va lăsa cale liberă viitoarelor evoluții progresive în relațiile UE-Republica Moldova. Recunoscând că Republica Moldova, ca țară europeană, are o istorie comună și împărtășește valori comune cu statele membre și se angajează să pună în aplicare și să promoveze aceste valori, care reprezintă o sursă de inspirație pentru alegerea europeană a țării. Angajându-se să consolideze respectarea libertăților fundamentale, a drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, principiile democratice, statul de drept, precum și buna guvernare, în numele cetățenilor Republicii Moldova sunt depuse eforturi pentru dezvoltarea unei țări democratice și europene, integre și libere²⁸.

Apelând la prevederile articolul 2 al Tratatului de Aderare la Uniunea Europeană (TUE), putem menționa că valorile pe care se axează UE sunt: „respectarea demnității umane, a libertății, a democrației, a egalității, a statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților”. Aceste valori sunt comune statelor membre, într-o societate în care

---

²⁷ A. Baci, *Maia Sandu a ținut un discurs în Parlamentul European: Acordarea statutului de țară candidat este decizia cea bună (LIVE)* (<https://agora.md/stiri/102605/maia-sandu-a-ținut-un-discurs-in-parlamentul-european-acordarea-statutului-de-tara-candidat-este-decizia-cea-buna-live>).

²⁸ *Cerere simbolică de aderare la Uniunea Europeană a Republicii Moldova* (<https://crjm.org/wp-content/uploads/2015/05/Cerere-simbolic%C4%83-de-aderare-la-UE-a-RM.pdf>).

prevalează „pluralismul, nediscriminarea, toleranța, justiția, solidaritatea și egalitatea între femei și bărbați”. Orice potențial viitor stat membru al UE va fi evaluat în funcție de aceste valori. Capacitatea țării de a-și demonstra disponibilitatea de a acționa în conformitate cu aceste valori va fi esențială pentru aderarea la UE. Întrucât, în esența sa, UE este cel mai mare proiect european de pace din toate timpurile, împărtășirea și promovarea acestor valori comune devine deosebit de importantă în lumina războiului din Ucraina și a altor amenințări la adresa păcii europene²⁹.

Un moment nu mai puțin important în fortificarea relațiilor moldo-europene în contextul războiului din Ucraina a fost înaintarea chestionarului Comisiei Europene cu privire la cererea de aderare la UE Republicii Moldova³⁰. După primirea cererii Moldovei, Consiliul a invitat Comisia Europeană să prezinte avizul său privind cererea Moldovei, ca prim pas al UE în procesul de aderare. Pentru a putea redacta un astfel de Aviz, Comisia a prezentat un Chestionar detaliat Republicii Moldova. Pe baza răspunsurilor la Chestionar, care au fost elaborate și transmise de către Republica Moldova, Comisia a emis avizul său cu următoarele recomandări:

1. De a recomanda acordarea statutului de țară Candidată pentru Moldova și posibilitatea Moldovei de a începe negocierile de aderare;

2. De a recomanda acordarea statutului de Candidat, dar numai după îndeplinirea unor condiții specifice de către Moldova.

Statele Membre ale UE au luat decizia cu privire la cererea de aderare a Republicii Moldova la UE, hotărând în unanimitate, pe baza Avizului Comisiei. Odată ce Republica Moldova a primit statutul de țară Candidată, a fost stabilită data deschiderii negocierilor de aderare la UE (cel mai probabil după ce Republica Moldova va îndeplini condiții suplimentare). Negocierile de aderare vor fi purtate până când țara va îndeplini toate cerințele de aderare la UE, în special cerințele privind criteriile politice, deoarece valorile fundamentale ale UE, astfel cum sunt definite la articolul 2 din TUE, sunt evaluate în cadrul criteriilor politice.

Odată ce se convine asupra condițiilor de aderare a Republicii Moldova, Tratatul de Aderare este negociat, aprobat și semnat de Moldova și de toate Statele Membre ale UE, și este stabilită data aderării. De asemenea, în scopul legitimizării acestui pas, Republica Moldova va organiza un referendum în care cetățenii săi se vor pronunța în privința aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană. De asemenea, Tratatul de Aderare trebuie să fie aprobat de Parlamentul European și ratificat de Republica Moldova, precum și de parlamentul național al fiecărui Stat Membru al UE înainte de intrarea sa în vigoare.

Chestionarul Comisiei este primul pas crucial în procesul de aderare la UE, care va demonstra disponibilitatea Republicii Moldova de a reacționa prin răspunsuri prompte și precise. De asemenea, Chestionarul a fost structurat astfel încât să respecte

---

²⁹ I. Chirtoc, *Sprijin masiv din partea Parlamentului European pentru aderarea Republicii Moldova la UE. Rezoluția privind statutul de țară candidată* (<https://ziare.com/razboi-ucraina-rusia/aderare-ue-republica-moldova-parlamentul-european-1741909>).

³⁰ *Expert: Chestionarul e o treaptă, reformele sunt scara spre Uniunea Europeană* (<https://stiri.md/article/social/expert-chestionarul-e-o-treapta-reformele-sunt-scara-spre-uniunea-europeana>).

formatul negocierilor de aderare, care sunt organizate astfel încât să includă criteriile de aderare de la Copenhaga din 1993:

1) criterii politice: stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului și respectarea și protecția minorităților;

2) criterii economice: o economie de piață funcțională și capacitatea de a face față concurenței și forțelor pieței;

3) capacitatea de a-și asuma obligațiile care rezultă din calitatea de membru al UE, inclusiv capacitatea administrativă și instituțională de a pune în aplicare în mod eficient întregul acquis al UE (organizat în peste 30 de capitole de negocieri).

Astfel, la data de 11 aprilie 2022, la Luxemburg, Comisarul pentru vecinătate și extindere Olivér Várhelyi i-a înmănat viceprim-ministrului, ministrului afacerilor externe și integrării europene Nicu Popescu chestionarul Comisiei Europene cu privire la cererea de aderare la UE a Republicii Moldova. Răspunsurile care vor fi oferite întrebărilor din acest chestionar vor reprezenta radiografia situației de moment din țara noastră, arătând nivelul de pregătire pentru aderarea la Uniunea Europeană și, în același timp, vor evidenția domeniile unde sunt necesare eforturi suplimentare. „Țara noastră își accelerează parcursul european. Am reiterat că suntem parte a Europei nu doar geografic, dar și prin identitatea pe care o purtăm, valorile pe care le împărtășim, prin limba română, limba oficială a UE pe care o vorbim și prin istoria comună pe care o avem” – a spus vicepremierul Nicu Popescu.

Statutul de țară candidat ar mobiliza și autoritățile să identifice soluții reale la două probleme mari pe care le are Moldova în perspectiva aderării: problema transnistreană și curățenia în domeniul justiției. „Finalizarea integrării se va putea face doar în momentul în care problema transnistreană va fi soluționată, dar aceasta nu trebuie să ne împiedice să lucrăm la celelalte dosare”, susține europarlamentarul Siegfried Mureșan. Iar Chișinăul își leagă speranțele în ceea ce privește soluționarea diferendului transnistrean de o eventuală victorie a Ucrainei în războiul declanșat de Rusia împotriva sa – o victorie ce ar schimba radical optica regimului separatist pro-rus din stânga Nistrului.

Data de 19 mai 2022 pentru Republica Moldova este una importantă. Este data când Parlamentul European a adoptat raportul anual privind implementarea Acordului de Asociere UE-Republica Moldova, cu 512 voturi „pentru”, 43 de voturi „împotriva” și 39 de abțineri. Raportul include un apel la Uniunea Europeană să furnizeze mai mult sprijin strategic Moldovei după depunerea cererii de aderare la blocul comunitar. În contextul unui mediu de securitate care se înrăutățește, textul recunoaște că războiul din Ucraina a afectat în mod disproporționat Republica Moldova. Economia acesteia a fost afectată de pierderea unor oportunități de import și de export și de creșterea rapidă a prețurilor energiei, iar Republica Moldova a primit și cel mai mare număr de refugiați ucraineni raportat la populație decât orice altă țară, punând presiune pe serviciile publice.

De asemenea, eurodeputații atrag atenția asupra necesității pentru mai mult ajutor strategic pentru Republica Moldova, în special prin înființarea unui grup de sprijin al Comisiei pentru această țară, similar cu cel existent pentru Ucraina. Raportul subliniază, de asemenea, că cererile de aderare ale Ucrainei, Republicii Moldova și Georgiei deschid un nou capitol în integrarea lor europeană, care ar trebui să fie caracterizat de eforturile întărite de implementare ale acordurilor de asociere și ale

componentelor de liberalizare a schimburilor. Nu în ultimul rând, eurodeputații își exprimă îngrijorarea în legătură cu o serie de recente incidente de securitate în regiunea separatistă Transnistria și le condamnă ca pe niște acte periculoase de provocare comise într-o situație de securitate foarte volatilă. Ei își reiterează sprijinul pentru o soluționare pașnică a conflictului din Transnistria, bazat pe suveranitatea și integritatea teritorială ale Republicii Moldova³¹.

Textul Rezoluției afirmă că Republica Moldova a fost afectată în mod disproporționat de războiul rusesc din Ucraina. Acest lucru se datorează în principal sosirii a peste 450.000 de refugiați ucraineni de la începutul invaziei – dintre care aproape 80.000 au rămas în Republica Moldova –, dar și din cauza diminuării schimburilor comerciale și a creșterii prețurilor la energie și transport. În acest scop, eurodeputații solicită UE să ofere mai mult sprijin țării, și anume prin intermediul unei noi asistențe macrofinanciare, al unor măsuri suplimentare de liberalizare a transporturilor și a comerțului, și al unui sprijin continuu pentru gestionarea refugiaților și în scopuri umanitare.

În contextul războiului Rusiei împotriva Ucrainei, Parlamentul salută cererea oficială a Moldovei de aderare la UE depusă pe 3 martie 2022 și afirmă că UE ar trebui să îi acorde statutul de țară candidată, în conformitate cu articolul 49 din TUE și „pe baza meritelor”. Între timp, Uniunea Europeană și Moldova ar trebui să își continue eforturile de integrare a țării pe piața unică a UE și de consolidare a cooperării sectoriale. De asemenea, eurodeputații solicită Comisiei Europene să finalizeze rapid evaluarea cererii și să ofere Republicii Moldova asistență deplină pe durata acestui proces. Aceștia afirmă că, fără a anticipa conținutul avizului Comisiei, autoritățile moldovene se află, fără îndoială, pe calea cea bună prin adoptarea unor reforme-cheie, în special în ceea ce privește democrația, statul de drept și drepturile omului.

Rezoluția își exprimă de asemenea profunda îngrijorare cu privire la evoluțiile de pe teritoriul regiunii Transnistria, care a înregistrat o serie de „incidente de securitate” în luna aprilie 2022, considerate de eurodeputați drept acte provocatoare periculoase într-o situație de securitate extrem de volatilă. Aceștia reiterează, de asemenea, sprijinul Parlamentului pentru o „soluționare politică cuprinzătoare, pașnică și durabilă a conflictului transnistrean”, și anume bazată pe suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova în cadrul frontierelor sale recunoscute la nivel internațional, precum și pe retragerea forțelor rusești staționate acolo. Parlamentul subliniază că este inacceptabil ca Rusia să folosească aprovizionarea cu gaze ca armă pentru a exercita presiuni politice asupra Moldovei, pentru a influența traiectoria politică și orientarea geopolitică a țării, în special după recenta instalare a guvernului provest al țării. Deputații solicită Comisiei și țărilor UE să sprijine Moldova în asigurarea independenței sale energetice, a conectivității, a diversificării și a eficienței sale energetice, precum și în accelerarea dezvoltării surselor regenerabile de energie³².

---

³¹ *Rezistența Ucrainei oferă o fereastră de oportunitate pentru Moldova* (<https://www.dw.com/ro/rezisten%C8%9Ba-ucrainei-ofer%C4%83-o-fereastr%C4%83-de-oportunitate-pentru-moldova/a-60959124>).

³² *Statutul de candidat la aderare ar fi ideea națională care ar coagula moldovenii* (<https://www.dw.com/ro/statutul-de-candidat-la-aderare-ar-fi-ideea-na%C8%9Bional%C4%83-care-ar-coagula-moldovenii/a-61837566>).

Prin decizia „istorică” luată în unanimitate de către liderii UE, Ucraina și Republica Moldova au primit statutul de țări candidate la aderarea la UE. Prin acordarea statutului de candidat pentru Ucraina și Republica Moldova s-a schimbat paradigma lărgirii UE, iar politica de extindere a primit un nou impuls, calificând decizia liderilor UE drept „un mare pas” și un demers istoric.

De asemenea, Ucraina, Moldova și Georgia au primit un nou impuls pentru a pune în practică reformele și proiectele care sunt încă necesare pentru a face următorul pas în realizarea istorică. Acordarea perspectivei europene Republicii Moldova, Ucrainei și Georgiei reprezintă pași importanți înainte. Această decizie aduce speranță și încredere în viitorul european pentru oamenii din aceste țări și reprezintă o mare responsabilitate pentru liderii lor³³.

Deși Republica Moldova a primit la data de 23 iunie 2022 statutul de țară candidată pentru aderarea la Uniunea Europeană (UE), acest statut nu oferă calitatea de stat membru al UE, întrucât e nevoie ca Moldova să îndeplinească o serie de condiții de aderare, precum și să aplice legislația europeană în toate domeniile. Experții în domeniul relațiilor internaționale și integrării europene menționează că parcursul european al Republicii Moldova este anevoios și că, în contextul provocărilor cu care se confruntă UE, dar și țările cu statut de candidat la aderare, poate dura o perioadă nedefinită.

Relația Republicii Moldova cu Uniunea Europeană aduce un suport de securitate României, chiar în contextul războiului din Ucraina³⁴, de 150 milioane de euro pentru sprijinul Moldovei. Asistența este formată din fonduri nerambursabile de 30 de milioane de euro și credite în condiții avantajoase de 120 milioane de euro. Republica Moldova este țară europeană, care a primit cel mai mare număr de refugiați din Ucraina în comparație cu populația sa. Peste 370.000 de refugiați au traversat frontiera Republicii Moldova³⁵. Astfel Plenul Parlamentului European, cu largă majoritate (558 de voturi „pentru”, 10 abțineri și 20 „împotriva”), a decis acordarea unei asistențe macroeconomice³⁶ Republicii Moldova.

În contextul războiului din Ucraina, Oliver Varhelej, comisarul european pentru vecinătate și extindere, a menționat că UE a majorat suportul bugetar oferit Republicii Moldova. Sprijinul de 6 milioane de euro oferit în decembrie 2021 pentru gestionarea crizei energetice este sprijinit cu alte 75 milioane de euro. Bani au fost oferți pentru depășirea provocărilor generate de agresiunea militară a Rusiei în Ucraina. Pe lângă gestionarea crizei, UE continuă să sprijine reziliența pe termen lung a Republicii Moldova, în special prin Planul de investiții în Parteneriatul Estic, care

---

³³ Șanse semnificative ca R. Moldova și Ucraina să primească statutul de țări candidate la UE. *Opinia unui jurnalist, după dezbaterile de luni ale Comisiei Europene* (<https://agora.md/stiri/103610/sanse-semnificative-ca-r-moldova-si-ucraina-sa-primeasca-statutul-de-tari-candidate-la-ue-opinia-unui-jurnalist-dupa-dezbaterile-de-luni-ale-comisiei-europene>).

³⁴ *Expert: Chestionarul e o treaptă, reformele sunt scara spre Uniunea Europeană* (<https://stiri.md/article/social/expert-chestionarul-e-o-treapta-reformele-sunt-scara-spre-uniunea-europeana>).

³⁵ *Republica Moldova va primi 150 de milioane de euro din partea UE*, în „Moldova Suvărană”, 25 martie 2022, p. 2.

³⁶ *Ibidem*.

presupune oferirea a 34 miliarde euro pentru investiții publice și private în mai multe domenii-cheie: sprijin pentru IMM-uri, facilitarea comerțului, eficiența energetică³⁷.

Concluzii. Analizând impactul războiului din Ucraina asupra Republicii Moldova, este de remarcat faptul că acesta poate fi examinat din două perspective: una negativă și cealaltă pozitivă, oferirea unei ferestre de oportunități. Astfel, din perspectiva negativă războiul a scos în relevanță principalele riscuri la adresa securității Republicii Moldova, cum ar fi eventualul impact pe care poate să-l aibă zona transnistreană asupra securității regionale. Pentru Federația Rusă, zona transnistreană a Republicii Moldova reprezintă o zonă de interes geostrategic, iar acest interes este determinat de următoarele necesități: păstrarea pozițiilor strategice ale Rusiei în estul Europei și păstrarea legăturii cu complexul militar-industrial din zona transnistreană. De asemenea, războiul din Ucraina are repercusiuni directe asupra dimensiunii economice și energetice a securității Republicii Moldova.

Analizat din perspectiva oportunităților, războiul din Ucraina a atras o atenție sporită asupra acestei regiuni din partea statelor occidentale, deschizând posibilități pentru statele asociate din vecinătatea estică, inclusiv pentru Republica Moldova, prin decizia unanimă din partea țărilor membre UE să obțină statutul de țară candidată la integrarea în UE. Deși acest statut nu presupune calitatea de membru UE, totuși este o posibilitate, precum și o speranță de aderare a Republicii Moldova la UE. De asemenea, în contextul războiului din Ucraina, Republica Moldova, depunând eforturi considerabile, a reușit să iasă din raza de influență energetică a Federației Ruse prin diversificarea și prin reorientarea la sistemul energetic european.

---

³⁷ UE își extinde sprijinul bugetar pentru Moldova, în „Moldova Suverană”, 22 iulie 2022, p. 1.